

«POBL VREIZH»

B.P. 304

29273 BREST-CEDEX

Kelaouenn visieg

Komanantoù

Boutin : 20 L. Skoaz : 30 L

C.C.P. 2746-79 Rennes

MEZHEVEN 1976

NIV. 77

2^{LUR}

POBL VREIZH

Fall an traoù gant ar rapariñ-bagoù e Breizh

Kliched «Pobl Vreizh»

Micherourien an A.F.O. o vanifestiñ dirag ar PAC, d'an 19 a vis Mae

(gweled p. 3)

Peheni eo Frans Giscard?

Gwechall, ha n'eo ket gwechall-gozh, e rae van ar Frañs da vezañ unan deus brassañ broioù ar bed, ma ne oa ket an heni vrasañ. Se a oa e amzer **De Gaulle** dreist-oll. Dija gant **Pompidou** e teuas an traoù da vezañ laoskoc'h. Ha bremañ gant **Giscard** neuse, emamp, sañset, e mare al «liberalism»...

Petra eo al «liberalism», a-benn ar fin ? Arabad krediñ e vije ar frankis hag ar justiss ! Ewid ar vourc'hisien vras a zo e penn an traoù hag ewid kapitalisted ar Frañs, n'eo al «Liberalism» nemed un digarez toull : ober van da vousec'hoarzhin ha da vezañ tud vad, en ur chom da waskañ war an dud hag ar pobloù memes-tra. E gwirionez, peheni eo **Frañs Giscard** ? **Frañs** an dilabour, **Frañs** ar c'hris, **Frañs** an divroañ ewid ar re baourañ hag ar pobloù gwasket, evel hon heni ; **Frañs** an orgouilh o vont d'ober ton da c'hallegerien al **Lousiane** hag o nac'h roiñ dor zigor-frank d'ar brezhoneg en e vro-eñ, **Frañs** an trustoù bras, divro an a-liessañ, o waskañ war al labourerien, **Frañs** ar gwall-nerzh, o lakaad Korsis ha Bretoned e-barzh an toull, war zigarez e klaskont disrannañ ur Stad na ro ket an tu dehe da ren o aferioù o-unan, **Frañs** al lorc'h hag an divusul, oc'h ober kemend-all a vec'h gant ar c'h«Concorde» hag o foetañ arc'hant da lakaad bomboù

atomik da darzhañ. Braw eo **Frañs Giscard** da weled, ma vez kresket enni boujedenn an arme evel ma vez graet, ma vez kondaonet da baeañ meur a vil lur newez ar sindikalisted, en hanw al lesenn «eneb-drailherien».

Mont a ra skuizh oll labourerien ar **Frañs** gant komzoù goullo **Giscard** ha gant komzoù hag oberoù tæer **Poniatowski**. Labourerien **Vreizh** zo aet skuizh iwe, hag e komprenont gwelloc'h-gwellañ pessort fae a vez graet warne ha war o bro.

N'hon eus netra da c'hortos digant **Giscard**. Netra. Chañch penn d'ar vazh, setu pezh zo d'ober. Felloud a ra d'ar **Vretoned** kavoud labour en o bro ha bezañ mestr warni. Dorn-ha-dorn gant oll labourerien ar **Frañs** ha gant oll re ar bed a-bezh, dorn-ha-dorn gant an oll bobloù gwasket, e fell da labourerien hor pobl **Vreizh** brewiñ galloud an arc'hant a lak o bro en arvar.

Frañs Giscard : awel ha moged...

GERIOÙ N'INT KET G WALL ANAVEZET MARTESE

dilabour : le chômage ; ar c'hris : la crise ;
divroañ : l'émigration ; divro : apatride ;
gwall-nerzh : violence ; disrannañ : séparer,
démembrer ; lorc'h : orgueil ; divusul : excès,
exagération, absence de modération ; bouje-
denn : budget ; arvar : danger, incertitude,
doute.

GERIOÙ N'INT KET ANAVET EN OLL RANNYEZHOU

gwechall : gwezharall ; ober van : ober min ;
bezañ : boud ; deus : ag, a ; gant : ged ;
arabad : n'eo ket red ; e vije : e vehe ;
mousc'hoarzhin : munc'hoarzhin ; ober ton :
roiñ pour, reiñ mel ; arc'hant : argant ;
goullo : goulli ; gwelloc'h-gwellañ : gwell-
ouzh-gwell ; war, warne, warni : ar, arnehe,
arnehi ; labourerien : labourision ; brewiñ :
torriñ.

Da lennerien ha da gomananterien **Pobl Vreizh**

Gant niverenn mis Mae eo bet kresket pris ar c'homanant da **Pobl Vreizh** ha heni an niverennoù gwerzhet unan-hag-unan : **20 L** ar c'homanant ; **2 L** an niverenn. Diviset eo bet gant Kenderalc'h diwezañ **UDB** lakaad an diw gazetenn, **Le Peuple Breton** ha **Pobl Vreizh**, war ar memes troad e-keñver ar pris.

Red eo ansav ne oa ket possubl kén chom gant ar prisoù kozh, ken ker all evel ma'z eo ar paper, ar fotoioù, ar moullañ... Goud a rit, lennerien ha komananterien ger, pegen ker ! Koust deoc'h ho peffsteack pemdezieg ! Neuse, soñjit : **20 L** ar c'homanant, ewid ur bloaz : a-boan m'ho-po ur pred en un ti-debriñ ewid ho **20 L** ! Setu ase **Frañs Giscard**, **Frañs** an arc'hant bras !

Ewid kass d'an traoñ galloud didruez an arc'hant ez eo red kaoud arc'hant ! An arc'hant n'eo lous nemed ewid a ra un implij lous anehañ : n'eo ket lous ewid ar re o deus ezomm anehañ ewid brewiñ nerzh ar c'hapitalism.

Trugarez vras deoc'h, lennerien ha komananterien ger.

Harpit «**Pobl Vreizh**»

Ma'z eo stard ar jeu ewid meur a gelaouenn pe gazetenn c'halleg, petra 'vo lâret neuse diwar-benn ar c'hasetennoù hag ar c'helaouennoù brezhoneg ?

Ezomm he deus **Pobl Vreizh** eus ho skoazell, da lâret eo : eus ho kwenneien. Kassit arc'hant da **Pobl Vreizh**, en tu all d'ho komanant pe d'ho c'h adkomanant. Klaskit deomp komananterien newez : degassit deomp hanoioù hag adresoù tud hag e vo kasset dehe un niverenn, dehe ober o soñj goude.

Kassit lizheroù deomp, o lâred deomp ar pezh a blij deoc'h hag ar pezh na ra ket, e-barzh **Pobl Vreizh**. Martese n'oc'h ket a-du penn-da-benn gant hon mennosioù politikel ? Ne raomp ket plijadur d'an oll, anad eo ! N'eo ket red bezañ a-du ganeomp penn-da-benn, ewid lenn **Pobl Vreizh**...

An niv. 77 eus **Pobl Vreizh** eo homañ : 77 mis zo eo bet graet ar bariadenn e oa ur plass e Breizh ewid ur gelaouenn bolitikel e brezhoneg ! Zoken ma n'oc'h ket a-du penn-da-benn gant dibaboù politikel **UDB**, a-du oc'h, sur, gant ar brezhoneg, peogwir e lennit **Pobl Vreizh** !

Ma ! Dao dehi neuse ! Trugarez deoc'h, diwar vremañ, ewid ho skoazell da **Pobl Vreizh**.

Trugarez vras da harperien «**Pobl Vreizh**»

M. Nedeleg, Ferney-Voltaire (01)	20 L
Loeis Klec'h, Kemper	20 L
Y.B. Le Rol, Vitry 45)	10 L
Jili Servat, Naoned	220 L
Jakes Louer, Konk-Kernew	10 L
Frañses Favereau, Karaes	10 L
Yann Gailhareg, Gwengamp	10 L
Marsel Jegouzo, Londres	5 L
Dishanw, Bro-Wened	20 L
Dishanw, Brest	200 L

War-un-dro ... 525 L

Ezomm hon eus c'hoazh eus ho kwenneien
Dober hon eus c'hoazh ag ho plankoù !

TRUGAREZ !

DA ZESKIÑ BREZHONEG

HA D'E BEURZESKIÑ

UL LEVR NEWEZ SAVET GANT FAÑCH MORVANNOU :

ASSIMIL

«AR BREZHONEG DIDORR»

AR RAPARIÑ-BAGOÙ

E PERZHIER-MOR BREIZH

A-wezhioù e vehemp techet da soñjal penaos ne servij da netra da Vreizh boud gronnet ged ar mor ; ewid an douristed ema graet ar mor, peb unan a oui kement-se. A-hend-arall, mard eh eus pesketourion hag ur yoc'h tud é vewiñ diàr ar mor, n'eo ket nec'het an douristed ged kement-se, an douristed pinwidig ac'hoel...

Ha neoazh, boud e c'hellhe ar mor degass pinwidigezhioù e-leizh da Vreizh, ha labour d'ar Vretoned. Mes setu ! Ema staget ekonomiezh Bro-Vreizh doc'h heni Frañs, hag ataw e vez lakaet Breizh da c'hortos, hag ema red d'he labourision moned kuit pell doc'h o bro, da glask labour 'menn ema an usinioù. E-pad pell, ema bet ar mor tro-dro da Vreizh hañval doc'h un nor digor-frank àr ar bed a-bezh ; mes bremañ ema hañval kentoc'h doc'h ur vagoer...

Da betra 'servij ar mor da Vreizh ? Da betra 'servij he ferzhier-mor dehi ? Brest, An Oriant, hon brassañ perzhier, zo bet lakaet da vout perzhier-bresel dreist-oll... Boud hon eus perzhier-peskerezh e-leizh iwe, mes en ur stad fall ema pesketaerezh Breizh hiziw an deiz. Hag e welomp mad penaos n'hon eus ket kement-se a zarempredoù dre vor ged ar broioù estren.

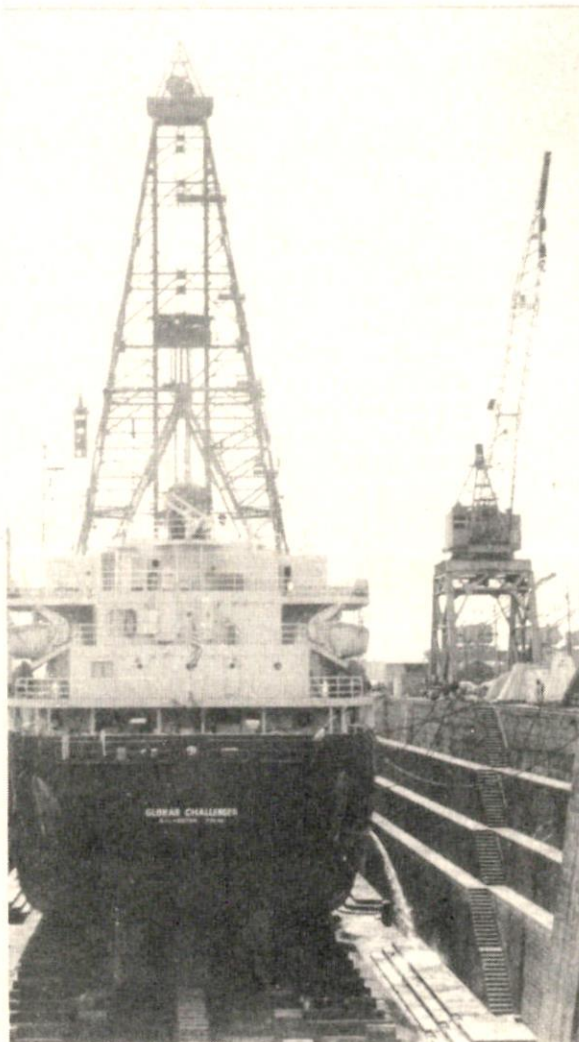
Un dra arall a c'heller ober e-barzh ar perzhier-mor : rapariñ ar bagoù, ar batiman-toù bras, hag, en o mesk, ar super-tankeroù ma vez kasset ar petrol enne ag ur penn d'ar bed d'an arall... Etre ar blé 1970 hag ar blé 1975 eh eus bet gwraet super-tankeroù e-leizh, ha staliet chanteroù d'o c'hempenn ha d'o rapariñ pa vez daet ar c'houlz d'henn ober. Rotterdam, Lisnav, Dukark, Brest, El Ferrol, Dakar : evel ur chapeled, ema ar perzhier-se etre ar Pleg-mor Persik hag an Europ.

Mes bremañ neusen ema daet ar c'hris, 'vel ma vez lâret. E gwirionez, lakaad a ra ar gapitalisted àr gont ar c'hris pezh a garont. N'eo ket ar c'hris an heni 'zo da damall, rag dober zo a gement a betrol 'vel e 1970, ha muioc'h memp. Mes gwashoc'h ewid bleidi ema etre-ze ar gapitalisted vras a zo e penn ar c'hompagnunezhioù petrol hag e penn ar chanteroù rapariñ-bagoù. Piw 'vo lonket gant piw, da gentañ ? Pessort chanter 'vo goarnet, peheni 'vo kasset d'an dias ? 'Vel-reson, seul vras-soc'h 'vez ur chanter, seul vuioc'h a chañs en deus da chomel digor... Red eo enta sikour chanteroù ar Frañs da chomel digor ; med piw, e-mesk ar gapitalisted a zo tro-ha-tro da c'h-Giscard, piw zo nec'het bras gant chanteroù Breizh ? Piw zo é klask ober «perzhier emren» a berzhier Breizh ? Ha neoazh, un dra vad eo d'ur porzh boud «emren», evel Marsilha hag an Havr, da skwer : pa vez «emren» ur porzh e vez paet 80 % ag ar postañ-danframmadur ged ar Stad.

Hag e Breizh n'eus porzh emren erbed. Dalbec'h ar memp diskan : leset e vez Breizh a-gostez, hag e vez kresket ar perzhier bras arall ag ar Frañs, diàr goust hon re-ni.

A nebeudigoù e weler peb tra é voned d'an dias amañ e Breizh : serret eo bet al lodenn vrasañ ag ar friturioù a oa er vro ; bremañ e vez kempennet ar pesked ha lakaet e boestoù e Bro ar Marok pe en Aod-Olifant (Côte d'Ivoire). Hag e vez gwraet bagoù-pesketa er broioù-se iwe, hag eno e vint raparet... Nebeutoc'h-nebeutañ a vagoù a vez raparet e perzhier Breizh : fall-tre ema stad ar rapariñ-bagoù en hon bro : a-c'houde ur blé ema micherourion Sant-Malo diskroget a-zoc'h o labour, hag ema ar chanter prest da vout serret. E Brest ema an 2 000 micherour é labourad àr-dro ar rapariñ-bagoù é 'n em c'houlenn beteg pegoulz o do labour. E Konk-Kernew, fall an traoù iwe ; en Oriant, ema ur sort e chanteroù Laperrière ; e Sant-Naser, n'eus heni e-mesk labourision an AFO hag a vehe sur da ouarn e blass-labour. En Naoned, heni a labourision chanteroù Dubigeon, Babcook ne oui petra vo e amzer-da-zoned.

E Frañs a-bezh eh eus 15 000 plass-labour e-barzh an 10 porzh rapariñ-bagoù : 6 ag ar re-mañ zo e Breizh, o roiñ labour da 5 000 den. Petra 'ray an trustoù bras a berzhier-rapariñ hon bro ? Ged piw e vo difennet hon labourision ? Ged tud didalvez 'vel De Bennetot, Lombard, De Poulpiquet ? Didalvez, hag ouzhpenn, dalbec'h a-du ged ar gouarnamant, n'eus forzh petra 'ra hennan.

Klic'ed Pobl Vreizh

Ar-lerc'h ema Breizh, àr-lerc'h dalc'h-mad ! Ewid ma vehe justiss (ha n'eo ket memp digoll), justiss e-keñver ar c'horna-doù arall ag ar Frañs, setu ar pezh a c'houlenn UDB :

- Lakaad oll berzhier Breizh da vout perzhier emren.

- Lakaad ar stad kapitalour gall da baeañ ewid postañ-danframmadur hon perzhier.

Lâred a ra ouzhpenn UDB penaos e vehe possibl ober a borzh Brest ur «porzh frank» (port franc).

Med e-menn ema ar justiss ewid labourision ar rapariñ-bagoù e perzhier Breizh ?

D'an 19 a vis Mae 1976, grevisted an AFO o deus manifestet dirag ar PAC e Brest, ewid goulenn ma vehe sellet doc'h te ged ar pennoù-bras. Tolpet e oa ar re-mañ er PAC ewid selaou komzoù flour diàrbenn «identité culturelle de l'Europe». Hama ! Kaoud labour zo iwe lod ag hon «identité culturelle» ! Ar pennoù bras, pa na vezont ket direnket, ema trawalc'h dehe ober promessaoù, ha selaou predegoù kàer.

Ewid labourision hon bro, nend eo ket ur sort !

GERIOÙ N'INT KET ANAVEZET EN OLL RANNYEZHOU

a-wezhioù : a-wechoù ; e vehemp, e c'hellhe, e vehe : e vefemp, e c'hellfe, e vefe ; boud : bezañ ; ged : gant ; peb unan a oui : peb heni a oar ; ur yoc'h tud : ur bern tud ; é vewiñ : o vewañ ; ac'hoel : d'an nebeutañ ; neoazh : koulskoude ; labourision : labourerien ; 'menn, e-menn : lec'h, e pelec'h ; ur vagoer : ur voger ; ag, a : eus ; arall : all ; blé : bloaz ; daet : deuet ; àr, diàrbenn, àr-lerc'h : war, diwar-benn, war-lerc'h ; dober : ezomm, afer ; goarnet : miret ; d'an dias : d'an traoù ; 'vel-reson : evel-just ; chomel : chom ; a-c'houde : abaoe ; a-zoc'h : diouzh ; ur sort : memes mod, ar memes tra ; n'eus heni : n'eus den ebed ; sur da ouarn : sur da viroid ; hennan : hemañ ; dalbec'h : dalc'hmad ; sellet doc'h te : sellet oute ; tolpet : bodet ; hama ! : ac'hanta ! ; nend eo ket ur sort : n'eo ket memes mod.

GERIOU DIAES DA LOD MARTESE

gronnet : entouré ; Dukark : Dunkerque ; emren : autonome ; postañ-danframmadur : investissements d'infrastructure ; fritur : conserverie ; plass-labour : emploi.

JAKES AR MEUR HAG AR BONEDOÙ RUZ

Flastret eo bet hon tud kozh, ar **Bonedoù Ruz**, gant de Chaulnes, peogwir o doa kredet en em sevel a-eneb d'o gwaskerien, paotred an tailhoù ha noblañ-soù Breizh... Tri-c'hant bloaz goude, pere eo ar **Bonedoù Ruz**, amañ e Breizh ? N'eo ket diaes : ar sindikalisted ha piw bennag a zegass un tammig reus e-barzh «urzh» ar vourc'hisien.

Dall eo an ltron Justiss, e vez lâret. Dall, nebtu ha didruez... Feiz ! N'eo ket ! Skoiñ a ra rustoc'h war ar re a zireñk ar vourc'hisien un disterrañ. Ar justiss n'eo ket justiss, med ur «justiss» graet ewid ar pennoù bras... «*D'an traoñ ar justiss-klass*», a huche ar vanifestanted e Kemper, d'an 3 a vis Mae diwezañ, pa voe gouezet e oa bet kondaonet Jakes ar Meur da baeañ 500 L da dell-gastiz ha 3 270 L da dell-zigoll... en hanw al lesenn «eneb-drailherien».

Daomp war hor c'his un tammig : d'ar 15 a vis Ebrel 1975, e oa bet savet ur vanifestadeg gant ar sindikadoù, ewid harpañ grevisted ar CRMA ha re ar c'h-«Crédit Agricole». War an hent bras, damdost d'ar Faou, e voe lakaet an otomobilisted da chom a-sav (da arrestiñ), n'eo ket gant ar jañdarmeied, med gant tud deus ar sindikad CFDT-Labour-douar, ewid goulenn digant peb heni anehe beb a 5 L ewid ar re a oa en grev... Diouzh an abardae, e Kemper, manifestadeg dirag ar c'h-«Crédit Agricole». Echu 'oa peb tra, ha setu ar mestr bras deus ar c'h-«Crédit Agricole» o vont treme e wetur ; neuse, sañset, en defe Jakes ar Meur, gant e zaouarn serret, roet ur gwiskad taolioù da wetur an aotrou, ha brewet anehi, pe dost ! Biskoazh kemend-all ! Ha setu kaset ar paotr Jakes dirag al les-varn. Un hanter deus an testoù -renerien all deus ar

c'h-«Crédit Agricole» a oa war an dachenn-a savas a-du gant o fennrener, ewid lâred e oa gwir, e oa bet kasimant distrujet e garr-tan dehañ, gant Jakes ! An testoù all, hag a lâre ar c'hontrol, n'int ket bet selaouet. Bewet ar justiss nebtu neuse ! Aessoc'h 'vo kompren ar perag hag ar penaos deus an traoù pa vo degasset da soñj piw eo Jakes ar Meur : unan bet lissañsiet dija diouzh ar c'h-«Crédit Agricole», dress ! Ac'hanta, ya, er mod-se e kompren !

Tremenet eo ar justiss, evel ma ra an Ankoù gant e falc'h... Lamet he deus ar justiss ar mouch a vez ganti, sañset, war he daoulagad, ewid gweled piw 'oa ar re damallet. Da c'hast eo aet ar justiss. Hag ez eo kouezet ar setañs : Jakes ar Meur en devo da baeañ, ha naw deus renerien Burew-departamant ar FGA-CFDT zo bet kondaonet da zaou vis loch, gant «sursis»...

Ar vourc'hisien, ar batroned, ar gapitalisted, ema ar varnerien a-du gante. Gant ar vevh ! Braw eo lakaad al lesenn «eneb-drailherien» da c'hoari pa garer.

Med diwallit, flasterien ! Galwet gant ar CFDT, ar CGT, ar FEN, ar PC, ar PS, ar PSU, **UDB**, SAV, ar JOC, ar JOCF, ar Yaouankisoù Komunist, ar Yaouankisoù Sossialist, al «Ligue des Droits de l'Homme», hag an «Association Populaire Familiale», 800 den o deus manifestet e Kemper, ewid herzel ouzh ar pezh emae o klask ober d'ar sindikadoù : emae o klask brewiñ anehe, o klask torriñ o nerzh, hag emae dreist-oll o klask lakaad paotred ar sindikadoù-labour-douar da blegañ : evelse ne vo ket mui mestr ar peisan na war e labour na war e zouaroù na war frouezh e labour, peogwir eh a ar re-mañ al lodenn

vrassañ anehe d'an nebeutañ, gant ar re a lak ar pris warne hag a werzh anehe e-gis ma karont.

Un dañjer bras eo ar sindikadoù ewid ar batroned hag ar gapitalisted eus ar «Europa C'hlas», ha setu perag ema ar re-mañ o klask kass anehe d'an traoñ. N'eus justiss ebed kén : aet eo a-du gant paotred an arc'hant bras.

D'ar 24 a Vezheven, e tle ar b-Prudomed respont da Jakes ar Meur, hag en deus douget klemm, dre m'eo bet lissañsiet dre vil ha dre c'haou : lakaet en doa e hanw ewid bezañ delege al labourerien. Trawalc'h ewid skarzhañ ane-hañ er-maes, evel-just.

Al lesennoù, ar justiss, ema lakaet peb tra d'en em gavoud ewid brasañ mad ar re finnañ hag ar re binwidikañ. Mil boent eo chañch penn d'ar vazh ! Ar vourc'hisien hag ar gapitalisted d'an traoñ ! Ar peisan hag ar micherour mestr war o labour !

GERIOÙ N'INT KET GWALL ANAVEZET

nebtu : neutre, impartial ; **tell-gastiz** : amende ; **tell-zic'haou** : dommages et intérêts ; **lesenn eneb-drailherien** : loi anti-casseurs ; **trema** : vers ; **les-varn** : tribunal ; **pennrener** : directeur.

UL LESENN ENEB AL LABOURERIEN !

Al lesenn «*anti-casseurs*» oa graet, ouzoc'h a-walc'h, ewid pinijañ ar pennoù kleiz a vese o trailhañ traoù ser manifestiñ, med biken, 'lâre Pleven, ministr ar justiss d'ar mare-se, ne vefe implijet eneb ar re a vanifeste evel eo dleet, biken ne vefe implijet eneb al labourerien...

Koulskoude, n'eo ket stard gweled e vez implijet al lesenn-se gant paotred ar gouarnamant da zamessaad al labourerien : kavoud a ra dehe eo erru poent gourdrous hag ober aon d'an ouvrierien ha d'al labourerien-douar en ur lakad kondaoniñ un nebeud sindikalisted bew. Newez 'zo zo bet daou rumm stourmerien kondaonet e-gis-se 'barzh an departamant (29) :

- Labourerien-douar eus kostez Karaes a oa bet 'barzh Milin ar Roue o harzañ hag o tiskargañ ur c'hamion leun a voc'h o tont eus ar Beljik heb ar «garantie sanitaire», keid oa ar c'hleñved gant ar moc'h, hag ar c'hig moc'h kasimant ewid netra. Er prosses kentañ e oant bet laosket da vont gant les-varn Montroules ; med galwet-int bet en-dro da vont da Roazon, hag eno int bet kondaonet, lod d'ur mis prison, lod all daou vis, gant «sursis». Gwashañ tra zo eo bet kondaonet E. Tallec, sekretour FDSEA kanton Karaes, ha ne oa ket war an dachenn, ha goude m'en-doa, herwez ar

barner, klasket sioulaad e gamaraded... Kondaonet abalamour d'al lesenn «*anti-casseurs*» : ar re zo 'barzh penn ur sindikad pe ur strollad eo a vez kirieg ma'h a o c'hamaraded da vanifestiñ ha ma vez bec'h ha trubuilh. Ha seul taol ma vez kondaonet ur peisan ar mod-se, e riskl mont d'ar prison da vad, ma vez tapet adarre ewid an disterrañ digarez, hag ober foet-boutik !

- Grêvisted al Labour-douar (micherourien ha teknisianed) a oa bet o vanifestiñ er Faou, war an hent bras etre Brest ha Kemper, o roiñ traktoù d'an dud 'barzh o otoioù. Setu unan, ur beajour koñvers eus tu Brest, unan re fin, o klemm war zigarez oa bet dilañset gant ar vaniferien... Ha galwet ha tamallet sindikalisted FGA-CFDT Kemper, deg dioute a zo 'barzh burew an departamant !! Digarez oa bet torret gouloù ur c'harr-tan, ha heget tud da brenañ un tiked 5 Lur da sikour ar c'hrevisted... Daou vis prison ewid an dra-se ! Al lesenn «*anti-casseurs*» ! Kàer o-deus bet al labourerien hag o sindikajoù manifestiñ a-du gant paotred ar CFDT 'barzh Kemper ha lec'h all, kàer o-deus bet strolladoù an tu-kleiz (UDB en o zouezk) difenn ar sindikalisted... lañset eo ar gouarnamant hag ar «justiss» da dorriñ ar sindikajoù ha da spontañ ar re zo prest da

stourm. Ha 'nes chañch penn d'an traoù, 'talc'ho paotred an tu-dehou hag ar batroned da roiñ nebeutoc'h frankis bepred d'al labourerien.

GERIOÙ DIAES DA LOD

penn-kleiz : tête, rebelle, «tête de lard» ; **damessaad** : dompter ; **harzañ, herzel** : faire obstacle, s'opposer, faire opposition ; **foet-boutik** : faillite ; **dilañset** : retardé ; **'nes chañch** : ma ne vez ket chañchet.

AR FALZ

kelaouenn drimisieg an Emzao diasezet gant Yann Sohier bodet ennañ skolaerien ha kelennerien Vreizh a-du gant eur skol vreizheg ha laïk gwirion

Lennit Ar Falz ! Komanantit d'ar Falz ! (30 lur ewid 6 niverenn)

Ar Falz, straed Kan-ar-Gwez
29245 Plourin-Montroules
C.C.P. 430-20 H Roazon

DONVIN LABOURERIEN KORLE

Lakad grêvisted Korle da blegañ ha da sentiñ, ha gant-se doñviñ labourerien Bro-Gorle, setu, emichañs, soñj kalz tud : Bourgoin, patron an usin da lac'hañ yer ; juloded an dro, maer Korle-Uhel en o fenn ; pennoù bras Sant-Brieg, peogwir en-deus kaset ar prefed e archerien da zistouvañ an hent d'an nann-grêvisted.

Pessort kont zo gant labourerien Korle ?

Abaoe mis Meurzh, evel ouzoc'h, emaint en grêv ewid goull ur pae uhelloc'h (ur plac'h en mis C'hwevrer a c'honeze 1 197,00 Lur, hag ur paotr a vese bemnos war an heñchoù gant e gamioñ, 1 809,00 Lur...), hag ewid difenn ar sindikad CFDT newez lañset 'barzh an usin.

Siwazh, fallaet eo an traoù abaoe ar penn kentañ : nebeutaet er c'hrevisted (an hanter eus an ouvrierien zo adkroget da labourad), setu e c'hall an usin mont en-dro ; ha bewech m'o-deus klasket harzañ ar re all da labourad hag an usin da droiñ, int bet dispennet kenkent gant ar patron hag e veweliñ 'barzh ar journal, rag ar re-mañ a oar an tu da liwañ gewier !

Braw eo d'ur patron c'hoari 'barzh Korle, evel lec'h all 'barzh kreiz Breizh, peogwir zo kement a dud o klask labour, kement a re yaouank dilabour, ha peogwir eo ken gwan ar sindikajoù (16 % hebkèn eus an dud o labourad zo micherourien). D'ur patron stenn evel Bourgoin n'eo ket bet stard ober fent gant ar Vretoned : prest e oa da serriñ an usin, a lâre heñ (re all en-deus kostez Paris) ; gwelloc'h e oa an dra-se ewid bezañ dilabour, gwelloc'h ewid mann ebed, a responte ar juloded wenn ! Er mod-se eo deut a-benn da silañ mesk ha disfiz 'barzh o spered, ha setu maer Korle-Uhel (lec'h ema tachenn an usin...) o heurtañ an dud da sinañ ul lizher... eneb an ouvrierien !!!

Ha peogwir ne soñje ket CFDT Rostren e oa red gerwel sindikajoù pe strolladoù all da sikour, n'eus ket bet kalz tud o harpañ labourerien Korle, med heniñnoù o tastum arc'hant hag o tont di deiz ar manifestadegoù.

Setu penaos eo yennet labourerien Korle bremañ, ha 'zo deut spered d'ar patron ha d'e gamaraded roiñ ur gentel da labourerien kreiz Breizh : ne vo ket adkemeret, a lâre heñ, ar re zo diskroget diouzh o labour ! Pa n'eus mann ebed all 'barzh an dro na 'barzh ar c'hêrioù tostañ (al lac'herien yer, moc'h ha pesked en em glew mad), e vo red dehe mont kuit. Ur gentel aes da gompren : roiñ peoc'h pe mont rout !

LEVRIOU
BREZHONEG
TI GIRAUDON

30, straed Keranpont
22300 LANNUON

Pg. 35 04 90

Trec'hiñ war al labourerien ne oa ket trawalc'h ewid ar c'hozh kañfart-se hag e veweliñ ; bremañ, evel a skrive just a-walc'h *Ouest-France*, e faot dehe ober mezh d'al labourerien zo bet trec'het !

GERIOÙ DIAES DA LOD

doñviñ : donvaad : dompter ; juloded : notables ; stenn : rude, «de choc» ; heurtañ : faire pression sur.

DISKROG-DEBRIÑ EN ORIENT

A-c'houde, ar 5 a vis Mae, e-barzh kript ilis Sant-Loeiz, en Oriant, e oa Andrew AR GALL ha Beltram KIVIJER é tiouveriñ boued : ne yae gete nemed dour... Dinerzh e oant aet ; setu, d'ar 24 a Vae, emaint bet kaset d'an ospital...

Perag e chomont heb debriñ boued else ? Ewid roiñ da ouied d'an oll emaint a-du ged Perig LOQUET. Toullbac'het eo Perig LOQUET a-c'houde ar 4 a vis Eost 1975 er «Santé», dre ma oa bet tamallet dehoñ boud klasket distruj DDA an Naoned.

E-leizh a Vretoned zo bet toullbac'het e-pad an hanñ hag an dilost-hañv diwezañ. Dibrisonet int bet rac'h. Neimed Perig LOQUET.

Klañv eo Perig LOQUET, ha droug en deus e-barzh e c'har zehou : kehid-all eo chomet prisionet, n'eus ket bet graet ar e dro ged ar vedissinourion ha marse e vo red troc'hiñ e c'har a-zoc'h-toñ. Arterit en deus iwe beg e vemprou. Perag, ar zigarez klask ar wirionez, derc'hel un den e ragprison else, peogwir eh eo achu enklask ar barner a-c'houde ar 6 a vis C'hwevrer ?

A-c'houde an 19 a vis Ebrel iwe ema Perig LOQUET é ober un diskrog-debriñ.

N'omp ket a-du ged ar re a ra gwall-daolioù, henn diskleriet hon eus lies, mes heb boud a-du gete e c'heller kompren perag eh aont ged an hent-se. A-c'houde bléadoù ha bléadoù eh eus strolladoù politikel, kulturel, relijiel, ha sindikalel é stourm en ur chomel fidel d'al lesennoù, ewid ma vo roet d'hor pobl, a-benn ar fin, kement ha zo red ewid bewiñ hrewez e c'hoant. En desped da gement-se, en desped da Garta ar Broadoù Unanet, en

desped da emglewioù Helsinki, hag a zo bet sinet ged ar Frañs, n'eus netra chañchet ewid pobl Vreizh : ne vez ket sellet doc'hti él ur wir bobl ; ne vez ket roet e lec'h d'ar brezhoneg ; ur yoc'h tud ema red dehe moned kuit ag o bro, abalamour d'an dilabour ha d'ar paeoù isel ; distaget eo bet, dre vil, Bro an Naoned, a-zoc'h Breizh...

E mis Here 1975 en deus klasket ar gouarnamant flastriñ ar re a zoug, uhel, banniel Breizh : furchet zo bet e-barzh ti 150 Breizhad ; 63 anehe zo bet arrestet ha 13 zo bet tamallet diàr abegoù dister al liessañ.

'Ar zigarez lakaad an dorn ar ar re a ra gwall daolioù, ar pezh en deus klasket ar gouarnamant, eo ober aon d'an oll re a stourm ewid Breizh, hag o gwall-vrudañ dirag ar Vretoned arall. Ur «gwall a gredenn» (délit d'opinion) a vez graet a gement-se, ha tamall an dud ewid ur «gwall a gredenn», se zo a-eneb d'an demokratelezh.

Ar frankis ewid Perig LOQUET !

GERIOÙ N'INT KET ANAVEZET EN OLL RANNYEZHOU

A-c'houde : abaoe ; él, else : evel, evel-se ; dilost-hañv : diskar-amzer ; rac'h : oll ; a-zoc'h toñ : dioutañ ; lies : a-lies ; bleadoù : bloa-wezhioù ; hrewez : herwez ; ur yoc'h tud : ur bern tud ; roiñ da ouied : reiñ da c'houde.

GERIOÙ DIANAV DA LOD MARTESE

diskrog-debriñ : grève de la faim ; ragprison : détention préventive.

Klic'hañ Y. Kocher/Pobl Vreizh

Setu amañ, bagol, an daou zen o deus dihanet da zebriñ boued

Gouel an unanidigezh en Naoned

Kemeret he deus perzh UDB e **Gouel an Unanidigezh** en Naoned, d'ar 25 a vis Ebrel, en desped d'ar pezh na blije ket dehi kàer : bezañ mesket ha kemmesket gant strolladoù kulturel nemedken. Goud a ouie ervad UDB e oa un touell ewid an oll lakaad da grediñ e oa possibl ober ur vanifestadeg dibolitikel. E gwirionez e klaske ar vourc'hisien sevel ar Gouel heb harp an tu kleiz.

Gant aon bras eo bet digoret ar gouel d'ar c'hostezennoù politikel... Pewarzeg prezegenn zo bet graet, unan anehe gant ur paotr eus UDB (hag e vo kavet un diverrañ aneñ amañ da heul).

Gwelet eo bet paotred UDB o pegañ skritelloù a-raog ar gouel : ar re all n'int ket bet gwelet kalz. Gwelet ez eus bet paotred UDB e-leizh da zeiz ar gouel.

Berzh en deus graet ar gouel, gwir eo : 5 000 den (ha martese muioc'h) o c'houlenn e vefe adstaget departamant an Naoned ouzh ar pewar departamant all, se n'eo ket divalaw. Gwerzhed o deus paotred UDB, **Le Peuple Breton**, **Pobl Vreizh**, hag al levrig **La Loire-Atlantique Bretonne**.

Gant ewezh bras o deus selaouet ar re

yaouank predeg paotr UDB ha degemeret mad eo bet gante, evel ar re graet gant ar PSU, ar PS hag **Ar Falz**. Evel-henn e komzas **Aldrig Russon** eus Burew Politikel UDB :

*«Piw zo kirieg deus disparti Breizh ? Paotred an aferioù, re ar Gambr-Goñvers, an dud e karg, kannaded ar rannvro. N'eo ket ar goñversanted vihan, nag al labourerien. Un dro-gamm savet gant ar kapitalistad eo krouidigezh ar **Pays de Loire**. Klask a raer kreisennañ an ekonomiezh ha berniañ an arc'hant. 86 usin zo bet kaset da get gant droug ar c'hreisennañ, ha diwar se, 20 000 dilabour er goañv tremenet. Diwar se ive, e vez gwasket war ar sindikalisted, kaset micherourien dirag al les-varn (SOTRIMEC), lakaet al labourerien douar da goll o douaroù pe o droed da labourad. Red paeañ e kement degouez zo : ewid mont gant un hent bras, ewid tremen war ur pont...»*

Lâromp ur wech c'hoazh : n'eus tamm diforc'h ebed etre ar foug e-dro d'ar «Pehideuloar» ha traoù all : an toull ewid ar Vretoned, an dilabour, divroañ ar re yaouank, ar paeoù isel, live-buhez isel al labourerien-douar, ar gwaskerezh war ar vicherourien hag ar beisanted, mougadur hon kultur...

OLL assambles ewid Bro-Naoned e Breizh !

OLL assambles ewid hon pobl unanet !
OLL assambles warzu ur vro sokialour !»

Brikoloù glaswer Sant-Stefan

Ma n'ho-peus ket prenet c'hoazh brikoloù glas-gwer skipailh Sant-Stefan, n'oc'h na Frañsisien vad, na gwir vignoned eus ar fobal.

An dud, leun o c'hof, o diwskouarn hag o daoulagad gant ar glasur, (pebezh saladenn, tudoù !), an dud eta, a soñj dehe ez eo trawalc'h gousoud n'eo ket bet lakaet abred a-walc'h ar paour-kaezh glasard **ROCHETEAU** (pe ar paour-kaezh glesker, ma kavit gwelloc'h), da biltrotad war ar c'hlasenn.

Chomet int da c'henaouegal (mezw) dallet gant an tele liwet en glaswer, ha n'o-deus ket gwelet med diavaes ar fobal. Taolomp eta ur sell a-gorn ouzh an traoù diabarzh. N'eo ket aet stal skipailh Sant-Stefan da stalig c'hoazh, pell ac'hane ! Ha liw an esperañs (glas pe wer, n'eus forzh !) zo deuet da vezañ tamm-ha-tamm melen evel an aour.

An dud a oar kontañ na zebront ket o ed en glas, se zo sklær, hag ed skipailh Sant-Stefan n'eo ket peurzarew c'hoazh med ema mare an eost bras war dostaad memes-tra. Ar c'hoarierien zo bet promet dehe, ar wech-mañ, beb a bemp milion (kozh) gant ma vije aet ar maout gante.

Pa vez klevet skipailhoù all o leñvañ a-hed a bloaz, abalamour d'an toullou don a zo e-barzh o c'hef, eo red ansav, eh eo pinwidig-mor (glas) heni Sant-Stefan. N'eus ket da vezañ souezhet, rag ar c'hoñvers hag ar fobal zo breur ha c'hoar e Sant-Stefan (evel e meur a lec'h all, gwir eo). Ewid dastum gwenneien, ez eus bet ur gevredigezh (sossiete) ispisial, ha warlene ez eus bet gounezet evel-se ur milion bennag (a lurioù newez) dre ar bruderezh glaswer. Kalz muioc'h a gouezo ar bloaz-mañ e-barzh godelloù harosed veur an amzer-a-vremañ. Ijinet ez eus bet zoken traoù souezhussoc'h-souezhussañ : un hanter-vilion bennag a vrikoloù glaswer zo bet graet dija ha gwerzhed e-barzh daou-ugent bro ha beteg ar JAPAN !

Peb heni zo libr da abusiñ e amzer 'vel ma kar, evel-just. Med, pa vez gwelet penaos ema kont gant ar fobal hag ar sporchoù all er broioù fachist, pa vez gwelet tud prest da sodiñ e Paris gant c'hoarierien Sant-Stefan ha JISKAR o tegemer anehe war an ton bras hag oc'h esseañ ober en triliw, pa vez gwellet traoù sort-se, ne dalv ket ar boan kaout keuz d'al lamm tapet gant ar baotred en glaswer. Ma'z eo chomet un tammig «glas» an «opiom-se», gwell-a-se !

GERIOÙ DIAES DA LOD

fobal : mell-droad ; **brikoloù** : bretelles ;
Jiskar : VGE

Kliched Pobl Vreizh

KOMANANTIT DA **LE PEUPLE BRETON**

E galleg flour penn-da-benn

B.P. 304 — 29273 BREST CEDEX

Hanw hag hanw-badez

Chomlec'h

A gass e gomanant :

boutin : 20 L (1)

Skoaz : 30 L (1)

Estrenvro : 30 L (1)

Amañ an arc'hant :

dre chekenn-bost (1)

dre vandat-lizher (1)

dre chekenn-vank (1)

C.C.P. RENNES 2365-65

(1) Diverkit ar gerioù na servijont ket

KOMANANTIT DA **b/ POBL VREIZH**

Ar gelaouenn bolitikel nemeti e brezhoneg penn-da-benn

B.P. 304 — 29273 BREST CEDEX

Hanw hag hanw-badez

Chomlec'h

a gass e gomanant :

boutin : 20 L (1)

Skoaz : 30 L pe ouzhpenn (1)

Estrenvro : 30 L (1)

Amañ an arc'hant :

dre chekenn-bost (1)

dre vandat-lizher (1)

dre chekenn-vank (1)

C.C.P. RENNES 2746-79

(1) Diverkit ar gerioù na servijont ket

Troiad Giscard en Amerika hag afer al Liban

E-kreis mis Mae ez eo aet Giscard d'ober un tamm tro en Amerika. Pal kentañ presidant ar republik c'hall a oa ober un tamm bruderezh ewid ar c'harr-nij **Concorde** ha klask lakaad an Amerikaned da zegemer anezhañ war o aerborzhioù, daoust d'an trous spontus a ra an evn bras-se pa vez o sevel diwar an douar. Bramañ a ra, n'eo ket uhelloc'h med iselloc'h eged e revr, resped deoc'h.

Eil pal Giscard a oa stardañ al liammoù etre ar Stadoù Unanet ha Bro-C'hall. Bet e oa laoskaet ar re-mañ d'ar c'houlz ma oa De Gaulle e penn ar gouarnamant. Bramañ avad, eme Giscard da Ford, eo poent bras tostaad an eil douzh egile en eñvor d'ar mare ma sikoure La Fayette an Amerikaned da vezañ anestr er gêr, ha d'ar mare ma sikoure an Amerikaned ar C'hallaoued da gass kuit an Alamaned. Kement-se en deus displeget Giscard da Ford, da Gissinger ha d'an oll dud gwelet gantañ e-pad ma oa o foetañ bro du-hont. Seiteg prezegenn en deus graet, pempzeg anehe e saosneg, ewid bezañ intentet mad, ar gavad, peogwir ne vez ket kontrenet ar galleg gant an oll, ha peogwir ne vez ket komzet ar memes galleg e peb lec'h, da skwer e Paris hag e Louisiana. A-raog kuitaet ar vro, lewesonet sur a-walc'h gant Ford ha Gissinger, en deus disklêriet Giscard un dra souezhus : «*Ma'z eo a-du renerien al Liban, emezañ, e vo kaset ur rannarn eus Bro-C'hall du-hont, da lakaad ar peoc'h etre an dud*». Ha prest dija ugent mil soudard bennag da vont d'al Liban, hag en o-zoues ur bern Bretoned, peogwir ez eus e-barzh ar rannarn-se pewart rejimant lec'hiet en Breizh, ha dreist-oll «ar 41e» eus al «Lande d'Ouée», e kichen Roazon, rejimant ar Vretoned marw ewid an estren !

Setu prest adarre arme Bro-C'hall da vont da lakaad he fri e aferoù an dud all, d'ober ar poliss e broioù estren ha da lac'hañ tud, war zigarez lakaad ar peoc'h tro-zro ar Mor-Kreis.

Evurusamant, eo savet an darn vrasañ eus renerien al Liban a-eneb mennos Giscard. A-eneb iwe ar Broioù Arab, ar Balestianed, Bro-Israël, zoken. Ha bremañ, an Amerikaned n'int ket gwall domm ken. E Bro-C'hall, ema an tu kleiz a-eneb, hag iwe tud zo eus kostezenn ar gouarnamant. Hemañ en deus souset a-dreñv abaoe, ha moarvad ne vo ket klewet komz eus an afer-se kén.

Ur c'hwitadenn, eta, ewid Giscard, un taol graet buan ha buan, sur a-walc'h ewid ober plijadur d'an Amerikaned. Kement-mañ a ziskouez sklêr ha splann penaos eo chomet kapitalisted Bro-C'hall kar ha par d'ar re Vro-Amerika ha penaos n'eo ket aet da get c'hoazh sorc'hennoù kozh imperia-listed gouarnamant Paris.

GERIOÙ N'INT KET ANAVEZET EN OLL RANNYEZHOU

evn : labouss, lapouss ; d'ar c'houlz : d'ar mare ; eo poent bras : eo mall bras ; hemañ en deus souset : hemañ en deus kilet, hemañ en deus tennet ar-dreñv.

GERIOÙ DIAES DA LOD MARTESE

pal : but ; sorc'henn : sottise, radotage.

Beb daou vis lennit

AL LIAMM

ar gelaouenn nemeti o reñf,
c'hwec'h gwech ar bloaz, barzhonegoù,
kontadennoù, pennadoù a beb sort ha
keleier. 80 pajenn e peb niverenn.

Rener : Ronan Huon

Komanant : 30 lur. Studierien : 25 lur
Mme S. CHEREL, 109, bd de Verdun
RENNES - C.C.P. 2184-34 Rennes

LIZH EROÙ

D'an 8 a vis Mae 76

Aotrou,

Me zo bet estlammet en ur weloud na m'eus ket degemeret niverenn a vis Ebrel ho kelaouenn «**Pobl Vreizh**». Domaj e oa peogwir, daoust din kaoud lennet nemed un niverenn, m'eus kavet anezhañ plijus ha speredeg...

Digarezit ac'hanon, mar plij, ma n'eo ket mad-tre ar brezhoneg a vez ganin dindan ma fluenn, med ne studian ar yezh nemed adaleg ur bloaz -n'on nemed 16 vloaz...

D'ar 25 a vis Mae 76

E-barzh ma c'hornig douar-bras, e vez din ur blijadur vras o ressew beb mis «**Pobl Vreizh**» hag o kavoud enni an tamm kalonekañ deus e spered.

Ya, m'eus ressewet niverenn a vis Ebrel «**Pobl Vreizh**», un deiz goude bezañ kaset deoc'h va lizher an 8. M'eus bet keuz diouzhtu bezañ kaset anezhañ, med bremañ ne m'eus mui...

Goulenn a ran deoc'h da dremen heb bezañ didruez ouzhin abalamour da'm fasioù : n'eo ket c'hoazh di-si ma brezhoneg, med ne gollan ket kalon : ar c'hontrol an heni eo kentoc'h.

Claude RILLY
Blois

Paperenn ewid goulenn mont e-barzh UDB

Hanw hag hanw-badez

Chomlec'h

Goulenn a ran moned e-barzh

Unvaniezh Demokratel Breizh

D'an (d'ar) 19.....

Sin :

Da gass en-dro
(troc'het pe adskrivet) da

UDB B.P. 304
29273 BREST CEDEX

GOUEL POBL VREIZH

26-27

a Vezheven 1976
war dachenn

LANGOLVAS

e-tal

MONTROULES

NONO

D'AR SADORN
DA NOS

Daou ganev vrudet

a vo:

Paco IBÁÑEZ

ha Jili SERVAT

Diouz hñ goude e vo

ur mell pezh

FEST-NOS

Kasset en-dro gant

DIAOULED AR MENEZ

ha ar BLEIZI RIZ

ha zeoù all.

25 Lur ewid mont e-barzh.

D'AR SUL

Kermess 'pad an deiz.

Da greisteiz, boued da zebrin;
Kanev ha danset evo deoc'h,
'wid ma fiskekno gwelloc'h...

Da 16^e: GLENMOR, hag
ur GEVRENN.

Da 18^e FEST-DEIZ gant ar
BILHAQUERIEN, KANERIEN AN NOS,
KDS-dei... skandoù evajou...
Ne gousto NETRA ewid
mont e-barzh d'ar sul.